

- ний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського ; Житомирський державний університет імені Івана Франка ; за ред. В.М. Костюкевич. – Вінниця : ТОВ “Планер”, 2016. – С. 257–261.
3. Бріскін Ю. Зміст опитування фахівців з проблеми теоретичної підготовки в циклічних видах спорту / Бріскін Ю., Пітин М., Богуславська В. // Фізична культура і спорт: досвід та перспективи : мат. Міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. Я. Б. Зорія – Чернівці : ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2017. – С. 12–14.
  4. Пітин М. П. Теоретична підготовка в спорті : монографія / М. П. Пітин. – Львів : ЛДУФК, 2015. – 372 с.
  5. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения : учебник [для тренеров] : в 2 кн. / В. Н. Платонов. – К. : Олимп. лит., 2015. – Кн. 1. – 2015. – 680 с.
  6. Pityn M. Features of theoretical training in combative sports / Pityn Maryan, Briskin Yuriy, Zadorozhna Olha // Journal of Physical Education and Sport. – 2013. – Vol. 13 (2). – P. 195–198.
  7. Technical devices of improvement the technical, tactical and theoretical training of fencers / Briskin Yu., Pityn M., Zadorozhna O., Smyrnovskyy S., Semeryak Z. // Journal of Physical Education and Sport. – 2014. – Vol. 3. – P. 337–341.

References:

1. Bohuslavska, V. Yu., Briskin, Yu. A. and Pityn, M. P. (2016), “Contents of theoretical knowledge in ski racing” *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P.Drahomanova № 15*. Kiev, M.P. Drahomanova.– Vol. 9 (79) 16. – pp. 22–25
2. Briskin, Yu. A., Pityn, M. P. and Bohuslavska, V. Yu. (2016) “Problems theoretical training in sport” *Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii: zb. nauk. prats. Vinnytsia: TOV “Planer”*. Vol 1.pp. 257–261.
3. Briskin, Yu. A., Pityn, M. P. and Bohuslavska, V. Yu. (2017) “The content of the survey of specialists on the problem of theoretical training in cyclic sports” *Fizychna kultura i sport: dosvid ta perspektyvy : material. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Chernivtsi: ChNU im. Yu.Fedkovycha*, – pp. 12–14.
4. Pityn, M.P. (2015) *Teoretychna pidhotovka v sporti: monohrafiia* [Theoretical training in sport: monograph], LDUFK, Lviv.
5. Platonov, V. N. (2015) *Systema podhotovky sportsmenov v olymпыiskom sporте. Obshchaia teoriya y ee prakticheskye prylozheniia : ucheb. trenera vyssh. kvalyf: v 2 kn.* [The system of training athletes in Olympic sports. The general theory and its practical applications: a textbook of highly qualified coach: in 2 book], Olymпыiskaia lyteratura, Kiev. Kn 1. 680 p.
6. Pityn M. Features of theoretical training in combative sports / Pityn Maryan, Briskin Yuriy, Zadorozhna Olha // Journal of Physical Education and Sport. – 2013. – Vol. 13 (2). – P. 195–198.
7. Technical devices of improvement the technical, tactical and theoretical training of fencers / Briskin Yu., Pityn M., Zadorozhna O., Smyrnovskyy S., Semeryak Z. // Journal of Physical Education and Sport. – 2014. – Vol. 3. – P. 337–341.

УДК 796.332/.333: 796.093: 006.72

Ярослав Боднар

СУЧАСНІ ТЕРМІНИ РЕГЛАМЕНТУ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ ЗМАГАНЬ З ФУТБОЛУ СЕРЕД КОМАНД ОБ’ЄДНАННЯ ПРОФЕСІОНАЛЬНИХ ФУТБОЛЬНИХ КЛУБІВ УКРАЇНИ

Термін – слово або словосполучення, що висловлює чи формує професійні поняття. Відповідно, футбольний термін визначається як слово або словосполучення, що висловлює і формує конкретне поняття, пов’язане з особливою сферою спортивної діяльності. Про футбол і термінах можна говорити вічно, адже цей вид спорту досить міцно увійшов в життя сучасного суспільства. Терміни футбольні застарівають з плином часу і йдуть з ужитку, на зміну їм приходять інші. Якимось термінам вдається постійно залишатися на своїх місцях, тоді вони настільки щільно врізаються в людську пам’ять, що уболівальник навіть не замислюється про походження слова, вважаючи термін невід’ємною частиною національної мови. Саме завдяки цьому багато термінів пережили практично століття і дійшли до наших днів у первозданному вигляді. Проте всьому властиво мінятися – як самого виду спорту, так і правилами і термінам. В даній науковій праці подається коротке пояснення термінам, які появились в останні роки і які найбільш часто зустрічаються в різносторонній футбольній практиці як в Україні, так і в офіційних текстах міжнародних організацій.

Ключові слова: змагання, правила, регламент, термін, футбол, футбольний матч.

The term is a word or word phrase, that expresses or forms professional concepts. Correspondingly, a football term is a word or word phrase, that expresses and forms a concept connected with a special sphere of sport activity. Football terms eventually become obsolete and they are replaced by other words. Many terms have survived for almost a century and come to these days in their primordial form. Though everything – a kind of sport, as well as rules and terms-changes. The main goal of this article is to give brief explanation of concepts and terms, which are used for organizing football matches and competitions, educational and training work of football players of different age groups. In the research different terms and concepts with methodological value in theory and practice of football are explained. Besides, the definitions of terms, which are used in different practical activities in the sphere of football in our country, as well as official texts of international sports organizations, are given. The research has shown, that many notions change, other definitions appear, therefore the terms need to be investigated, widely discussed and checked on practice.

Keywords: competition, rules, statute, term, football, football match.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Протягом століть футбол набирає популярність, притягаючи вболівальників, які очікують “хліба і видовищ”. Футбольний матч є важливою подією в житті будь-якого міста: збираються натовпи шанувальників, коригується розклад громадського транспорту, виділяються додаткові наряди, чимало бажаючих прагнуть взяти відпустки або відгули на час матчу улюбленої команди. Метою регламенту Всеукраїнських змагань з футболу серед команд клубів об'єднання професіональних футбольних клубів України є визначення принципів організації та проведення змагань під егідою Федерації футболу України та Прем'єр-ліги, порядку, норм і правил відносин між суб'єктами професіонального футболу на основі створення системи прав, обов'язків і відповідальності юридичних та фізичних осіб[2].

Мета дослідження – дати тлумачення сучасних термінів, що використовуються в практиці футболу.

Методи дослідження. В роботі використаний теоретичний аналіз, вивчення документальних матеріалів.

Результати дослідження. Еволюція (від evolution – розгортання) – термін, що означає процес зміни, розвитку, перетворення когось, чогось [1]. Футбольні терміни та їх значення зазнали значної кількості змін в різних редакціях, перш ніж остаточно закріпилися в сучасному варіанті. В дослідницькій роботі включаються терміни й поняття, що мають методологічне значення в теорії й практиці футболу, розкривається зміст термінів, які вживаються у різноманітній практичній діяльності в галузі футболу як у нашій країні, так і в офіційних текстах міжнародних спортивних організацій ФІФА й УЄФА.

Правила 2017–2018 зазнали змін, зокрема до Правила 5 (“Арбітр”) додано текст: “Арбітр (...) має право пред'явити жовту або червону картку там, де це дозволено регламентом змагань, тимчасово відстороняти гравця, з моменту виходу на поле для гри на початку матчу і до завершення матчу (...)”. Це означає, що зараз національні Асоціації мають право дозволити застосування тимчасового відсторонення в змаганнях серед юнаків, ветеранів, осіб з обмеженими можливостями та масового футболу.

Отже, **відсторонення** – заборона футболістові брати участь в офіційних змаганнях або офіційному представникові виконувати службові обов'язки на визначену кількість матчів чи на визначений термін. До речі, у цих змінах є цікава деталь – медичному працівнику команди, який скоїв порушення, що заслуговує відсторонення з технічної площі, дозволяється залишитись та надавати медичну допомогу гравцям в тому випадку, якщо в команди немає іншого медичного працівника.

Безпека гравців, вболівальників є важливим питанням і тому приділяється велика увага **громадській безпеці** – стану захищеності життєво важливих інтересів суспільства, сконцентрованих у його матеріальних і духовних цінностях, від джерел не-

безпеки природного або штучного характеру під час підготовки та проведення футбольних матчів, який забезпечується шляхом запобігання загрозі заподіяння шкоди такими джерелами безпеки.

Також в зоні особливої уваги є **громадський порядок** – сукупність суспільних відносин, що забезпечують нормальні умови життєдіяльності людини, діяльності підприємств, установ та організацій під час підготовки та проведення футбольних матчів шляхом встановлення, дотримання і реалізації правових та етичних норм.

Як факт мають місце ознаки нечесної гри і тому приділено увагу такому поняттю як **маніпулювання результатом матчу** – будь-який вплив або змова з метою змінити результат матчу. Будь-які пропозиції щодо стимулювання команди, окремих або групи футболістів (представників клубу, команди) у будь-якій формі для досягнення результату за підсумками матчу в інтересах третьої сторони.

Серед сімнадцяти правил в останні роки змінилась назва шостого правила (значно розширилось) і сьогодні воно носить назву **“Офіційні особи матчу”** – арбітр, асистент арбітра, четвертий арбітр, директор матчу Федерації футболу України, офіцер безпеки Федерації футболу України, спостерігач арбітражу Федерації футболу України, особа, відповідальна за безпеку, та будь-які інші особи, призначені Федерацією футболу України та Прем'єр-лігою для виконання обов'язків у зв'язку із проведенням матчу.

Офіцер безпеки Федерації футболу України – офіційна особа матчу, призначена Федерацією футболу України для виконання функціональних обов'язків з координації і контролю за забезпеченням громадського порядку та громадської безпеки при взаємодії з представниками правоохоронних органів та директором матчу Федерації футболу України до, під час та після матчу.

Одним із головних документів учасників всеукраїнських змагань з футболу є **паспорт футболіста** – документ встановленого зразка, в якому міститься інформація про футболіста, а також клуби, у яких футболіст був зареєстрований, починаючи з дванадцятирічного віку.

У статті 11 Регламенту Всеукраїнських змагань з футболу “Обов'язки клубу-господаря” в шостому пункті зазначається: “Клуб-господар несе відповідальність за громадський порядок та безпеку до, під час і після матчу на стадіоні та прилеглій до нього території, що визначена в паспорті стадіону...” [2] і тому актуальним є поняття **“Служба безпеки футбольного клубу (стадіону)”** – спеціальна служба (підрозділ, група осіб), створена футбольним клубом, яка відповідає за організацію та здійснення заходів безпеки під час проведення футбольного матчу.

Останніх два роки вже не вживається поняття “інспектор матчу”, а **спостерігач арбітражу** – особа, призначена Федерацією футболу України для виконання офіційних функцій оцінки професійних дій арбітрів під час проведення матчу та супроводження їх упродовж усього часу перебування в місті, де проводиться матч.

Серед осіб, які забезпечують громадський порядок до, під час та після матчу важливу роль відіграють **стюарди** – фізичні особи, які пройшли відповідну підготовку та на договірній основі виконують допоміжні функції з підтримання громадського порядку та громадської безпеки на території спортивної споруди.

Нині спостерігається в українському футболу засилля **футболістів-легіонерів** – спортсменів, які мають чинний контракт із професіональним футбольним клубом, та які, відповідно до Положень застосування Статуту Міжнародної федерації футбольних асоціацій (ФІФА), не мають права виступати за національні збірні команди України.

Престижним є **футболіст, підготовлений у структурі клубу** – це гравець, який в період з 15-річного віку (чи з початку сезону, протягом якого йому виповнилось 15 років) до 21 року (чи до кінця сезону, протягом якого йому виповнився 21 рік), незалежно

від громадянства чи віку, був зареєстрований у клубі, до якого він належить на даний момент, впродовж терміну(безперервного чи ні), що дорівнює трьом повним сезонам (тобто, починаючи з першого офіційного матчу національного чемпіонату і завершуючи останнім матчем національного чемпіонату), або 36 місяцям.

Висновок.

Може статись так, що, вже завтра ряд поправок скасує (або посилить) який-небудь аспект у футболі, і зі звичними вболівальнику термінами доведеться розпрощатися, найвідоміші футбольні терміни підуть, а на їх місце стануть нові визначення, місце залишиться порожнім, і про слова доводиться тільки згадувати. У будь-якому випадку футбол не перестане привертати увагу вболівальників різних країн світу, адже з давніх часів і по сьогоднішній день він є одним з найбільш видовищних заходів. Дослідницька праця показала, що багато явищ у футбольному світі зазнають змін, появляються інші їх тлумачення, і тому терміни потребують глибшого дослідження, широкого творчого обговорення й перевірки на практиці.

1. Вихров К. Термины футбольні футбола терміни / Вихров К. – К., 2016. – 144 с.
2. Регламент Всеукраїнських змагань з футболу серед команд клубів Об'єднання професіональних футбольних клубів України Прем'єр-ліга сезону 2015–2016. – К., 2015. – 176 с.

References:

1. Vihrov, K. (2016) – Football terms, terms of football. – Kiev, Ukraine.
2. The statute of Ukrainian football competitions among teams of The Union of professional football clubs of Ukraine: Premier League 2015–2016. – Kiev, Ukraine.

УДК 796.015.57: 796.422

Олександра Брезденюк, Наталія Гаврилова

УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ ІЗ “ВИСОКИМ” ВМІСТОМ ЖИРОВОГО КОМПОНЕНТУ БІГОВИМИ НАВАНТАЖЕННЯМИ РІЗНОГО СПРЯМУВАННЯ

Дослідження присвячено встановленню впливу бігових навантажень в аеробному режимі й змішаному режимі енергозабезпечення на функціональну підготовленість студентів 17–21 року із “високим” вмістом жирового компоненту маси тіла. Розроблені з метою удосконалення функціональних можливостей студентів заняття за програмами бігових навантажень у змішаному режимі енергозабезпечення демонструють очевидні переваги перед заняттями, які стимулюють лише аеробні процеси енергозабезпечення. Це проявляється більш вагомих зростанням аеробної продуктивності, зменшенням вмісту жирового компоненту та збільшенням м'язового компоненту маси тіла студентів.

Ключові слова: *дівчата, юнаки, бігові навантаження, аеробна продуктивність, анаеробна продуктивність, компонентний склад маси тіла.*

Researches deals with the influence of run workloads in a different energy supply mode upon functional preparedness of students with a “high” fat component content. Physical exercises, designed with the aim to improve the students' functional capacities and carried out according to the programs of running workload in a mixed mode energy supply, demonstrate clear-cut advantages before those stimulating aerobic energy supply processes alone. These are manifested by a more considerable increase aerobic productivity, fat component reduction, body weight muscular component increase.

Keywords: *females, males, run workloads, aerobic productivity, anaerobic productivity, body mass component content.*

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Інтегральними показниками функціональної підготовленості людини вважається аеробна та анаеробна продуктивність організму. Існують науково обґрунтовані відомості про зв'язок між фізичним здоров'ям людини та аеробними і анаеробними можливостями її організму [1; 7; 11], тому з метою забезпечення належного рівня здоров'я чимало учених у своїх роботах вказують на підвищення як аеробних, так й анаеробних можливостей